

icke låter genomföra sig i en monarkisk stat. Hvertil tjenar, säga de, at en Minister protesterar och fredar sig från ansvar, när han dermed icke hindrar fullbordandet af Dens vilja, som är fri från ansvarighet? Och om han hindrar det, hvad är då Konungens magt? Et gyckelverk, säga de, äro ju protesterna. Hvem svarar oss för, at icke til och med hemliga råd, stridande mot dessa protester, kunna af samma Ministrar användas at underblåsa de våldsmått, hvarigenom folk och lagar trampas? Nej, säga de, den som regerar, skall ansvara — den som ansvarar, skall regera.

Och då, farväl med drömen om et bättre slag af samhällen än dem, som hittils funnits! Menskligheten har då fulländat sin cirkelgång. Fåväldets historia är bekant — och den är republikernas. Hvarje af deras regerande Senater är ej blott sjelf et parti, som förtrycker utom sig — den är vauligen inom sig en partiernas tummelplats. At tillskansa sig magt, är eller skall snart blifva allas syftsmål, hvilkas afund der täflar. Skola alla ljusets framsteg, alla ädla förhoppningar ej föra til något bättre än detta, hvartil då alla bekymmer om det allmänna?

Bättre republiker, säger man, äro lika litet omöjliga som bättre monarkier. Jag talar om världens närvarande skick och bestrider ej den yttersta möjligheten. Bättre republiker, om de äro möjliga, måste dock höra til en ännu aflägsen tid, emedan sjelfva begreppet om dem ej synes förenligt med all hittils bekant bildningsgrad. Monarkiernas förbättring kan jag tänka mig — och derföre tror jag den, hellre än republikernas, som jag ej kan tänka mig, åtminstone icke utan at föreställa mig et helt annorlunda utbildadt slägte, än det jag för ögonen ser.

En annan tid må komma, som visar slägtet annorlunda. Men at nu behandla det an-

norlunda än sådant det är, skulle troligen icke tjena at påskynda denna tidens ankomst. Förstöra den bildning, som nu finnes, och kvarlemna en rå massa, vore väl lättaste sättet at bereda ämne för en alldeles ny daning; men det vore nog ansvarsfullt at företaga för *menniskor*, som ej kunna svara för den nya daningens resultat. I sådana omskapningar vågar jag icke fördjupa mig; och derföre stanna mina tankar vid hvad som må kunna väntas och verkställas under fortskridande af den tingens ordning, hyarunder jag lefver.

All vår egendom, arvet af alla flydda sekler, är hvad vi äga af ljus och rätt. Af detta arf är största delen förvärfvadt under Monarker — under Monarker måste det kunna förkofras. Skingra dimmorna, som skymma dagens strålar, bryta alla andra fjättrar, för at stärka lagens band, dertil kallar oss tidehvarvet. Ljus och lag, befrämja hvarannan. De utgå från en gemensam källa: folkets allmänna sammanverkan. Hålla denna källa öppen, låta denna lifvets puls fritt och naturligt röra sig, det är samhällsordningens bestämmelse, och vårt tidehvarfs företräde är, at klart begripa det.

Lagen danas genom ljuset — ljuset sträfvar at blifva lag. I denna sednare form är det den verksamma (activa) yttringen af folkets lif. Först när ljuset blifvit lag är det då, som det kan verksamt befrämja sin tilväxt, i hvilken ligga folkets alla stora angelägenheter. Lagen är således allt. At göra den lydd — och sådan, at den kan lydas — är det första och det sista af allt hvad samhällskrafterna hafva at befrämja. Godtycket är vår dödsfiende. Utrotom det — och vi äro trygga. Mot sjelfva lagens oduglighet finnes ej et säkrare botemedel, än at den med obeveklig stränghet handhafves, tildess de elaka följderna tvinga at uphäfva den.

Lagens egen magt, så länge den är lag, måste derföre vara en statsmakt, oberoende af sjelfva den lagstiftande. Och här är det stora problemet, som för fria statsförfattningar så länge återstod at lösa. Lagen var alltid et heligt ord; men alltid et tankefoster, som ej kunde få verklighet. Och häri låg deras olycka. Alla stora dygder, alla hjeltevärf, alla upoffringar förmådde icke skapa detta i den vises dröm sedda tilstånd, der alla äro lika inför lagen, och lagen förmår göra sig gällande.

Och huru skall lagen uppehålla sig på denna höjd, så länge ingen finnes, som kan verkställa den, och sjelf är oberoende af all annan magt, än lagens, utan at äga någon magt öfver den? Mindre älvventyrligt vore det för lagens välde, om folket, som varit dess stiftare och såsom sådant ej står under dess magt, kunde omedelbart tillämpa den, än at öfverlemna detta åt domare, som ansvara inför lagstiftaren sjelf, betrakta denne såsom Herre öfver lagen, och således måste göra, hvad de veta blifva gilladt, ej hvad lagen bjuder.

Är det nu så vid domaremagtens utöfning i allmänhet, hvad skal då hända, när denna magt måste skilja emellan sjelfva den lagstiftande folkmagten och dem, som denna magt anklagar för lagars öfverträdande? *) Der ej mer än en sjelfständig magt finnes, måste denna göra sig sjelf rättvisa; och detta är icke at låta lagen göra det. Men der lagen icke gör rättvisa åt alla, der äger den icke magt såsom lag.

Så länge folken sjelfva omedelbart regerade, kändes åtminstone icke denna svåraste brist i lagens myndighet. Men så snart regeringsmagten skulle öfverlem-

*) Se härom hvad som i N:o 5 och följande af denna Tidning förekommer angående villkoren för en sjelfständig Riks-Rätt.

nas åt någon annan, lät denna brist känna sig; och derföre uphörde i samma stund republikernas frihet. Folken och regeringarne stridde om väldet, och styrkan afgjorde i lagens ställe. Folket tilagnade sig, så länge det kunde, rättigheten at fordra redo af sin styrelse. När detta ej mer blef möjligt, försvunno efter hand alla folkets rättigheter, och sjelfva formen af republik gick under.

At nu begära republiker, då man erkänner, at folken aldrig mer kunna omedelbart regera, det är således at först upoffra allt anspråk på säkerhet under lagen, och derefter bereda samhället samma uplösning, hvarmed republikerna hittills tagit slut. Jag talar ej om säkerhet mot lagarnes onskapande dag från dag; allt efter partiernas ebb och flod, allt efter nycken hos den enda allrådande magten (hvilken allrådande är ej nyckfull?). Mot denna eviga föränderlighet vore intet medel at påtänka. En regering, som beror af folket, kan ej få en magt at afslå, hvad dess Herrar vilja.

Låt, i en monarkisk stat, Ministrar vara de, som verkligen regera — jag yrkar just, at så bör vara. Låt högtidligheten af en Konungs sanction icke ens vara nödvändig, för at skaffa lydnad åt deras befallningar. Må man blott icke neka mig, at de behöfva lag och Domstolar öfver sig, när de skola ansvara för sina regerings-steg — och man skall snart medgifva, at de icke böra ställas til rätta inför en folksmagt, som antingen sjelf dömer omedelbart, eller ock nyttjar domstolar endast til organer af sin vilja.

Så länge folksmagten ensam råder, rättare sagdt, så länge denna magt är blott en (hvilket den alltid är, när regeringsmagten står under henne), blifva således lagarnes välde och säkerheten en dröm. — Jag vet, at all magt utgår från folket.

Det är til och med rigtigare sagdt, at folket alltid sjelft innehar den sanna magten. Men denna magt får ej vara blott *en*, den måste dela sig, eller saarare fördubblas. Den magt, af hvilken folket vill styras, måste af folket uphöjas til lika helgd och oafhångighet med den, som det sjelft fortfar at omedelbart utöfva. Denna andra folksmagt är Konungamagt. Låt den vara för hög at egentligen kallas regeringsmagt — åtminstone är den ej endast det. Den är i alla fall någonting, som republikanerne glömma; och en bland dess stora egenskaper, som saknas i deras system, är den, at trygga lagarnes välde och at trygga under samma välde dem, som styra, och dem, som styras, dem, som stifta lag, och dem, som verkställa den.

Dessa begge högsta magter, rätt afvägda mot hvarannan, finna nemligen begge sin räkning vid en sjelfständig Domaremagt, så sjelfständig under Gud och lag, at den kan utan människofruktan afgöra frågor emellan sjelfva folket och regeringsärendernas förvaltare. Nu beror allt af lagen. All magt ligger, så til sägande, fjättrad i lagens hand. Nu, då Ministrar stå inför en annan domstol än godtyckets, må det gerna heta, at de regera, och at den, som regerar, skall ansvara.

Blotta vördnaden för Majestätet må hafva varit första källan til Konungars personliga ansvarsfrihet. En dunkel känsla deraf, at uphöjelsen öfver enskilda intressen naturligen leder til omsorg för allmänt väl, må hafva från början afvändt från tankan på en oädel bevekelse af fruktan för ansvar och bragt å bane förslaget at kasta ansvaret på den strafflöses organer. Men från himlen är denna tanke kommen til människornas väl, den ädlaste, den lyckligaste, som någonsin varit tänkt. Enkelheten af hans ursprung är

ej et bevis emot hans richtighet. I forskningens djup återfinnes han, denna samma tanke, som sjelfkraft föll öfver den okonstlade känslan.

Hvartil tjenar, at den ansvarige Ministern protesterar, då den ansvarsfrie Monarken befäller utan hinder deraf? — Det tjenar til ingenting, så länge Ministern kan göra det, utan at nedlägga sitt embete, så länge han kan utfärda en befallning, för hvilken han undgår at ansvara *). Men just derföre är den monarkiskt lagliga statsformen aldrig fulländad förr, än detta blifvit afskaffadt. Folket, som alltid bedömmar Regeringens steg, blir nödsakadt at dömma Konungen sjelf, om det är i tillfälle at känna rådplågningens beskaffenhet och får veta, at Ministern protesterat. I annat fall stannar folket i ovisshet, hvad det skall tänka om sin Konung. Begge fallen äro lika menliga för Majestätets okränkbarhet och den oskrymtade vördnad, det måste njuta. Och om Ministrars skicklighet kan Monarken aldrig försäkra sig, så länge det kostar dem ingen möda eller äfventyr, at genom protester rädda sig från ansvar och lemna Monarken åt sitt öde, utan allt biträde at uttänka något annat, än det Ministrarne föreslå. Under sken at lemna Konungen fria händer, skulle man ej kunna bättre bereda en passiv regering, tjenlig at blottställa eller binda händerna på en Konung, då han vill företaga förbättringar, och at blott främja beståndet af alla de privilegier, som kunna ingå i en Rådskammars system.

(Forts. e. a. g.).

*) Enligt vår Regeringsform äger en föredragande endast då vägra contrasignation, när han finner Konungens beslut stridande emot Regeringsformen. I allt annat fall kan han, och i alla möjliga fall kunna Stats-Rådets öfriga ledamöter bibehålla sina embeten, än skönt de protesterar.

Til Herrar Anmärkare för d. 9 dennes.

Portförbjuda idéerna! Herrar Anmärkare, hvad tænken J på? *Räkna och reflektera* är godt; men man måste åtminstone veta, på hvad ämnen man öfvar sin skarpsinnighet. När man väger papperet i tidningarne; skulle man icke glömma at väga deras ord och meningar.

Frågen Er blott, hvad vi nu vore, om aldrig en tidning i det kära fäderneslandet fått postfrihet. Det är klart, som dagen, at vi aldrig skulle ägt några tidningar. Och hade vi varit dem förutan, hvad skulle väl alla Europas hvällningar, frihets- och träldomskrig, fritänkeri, jacobinism och öfriga galenskaper hafva uträttat på oss och våra tänkesätt? Vi skulle varit i okunnighetens och oskuldens tilstånd — betänken det, Herrar Anmärkare.

Hvad äga vi nu, i stället för dessa Himmelens oskattbara gåfvor? Vi äga Frihetskjesfvulen, som griper för sig allt mer och mer. Vi äga smädare, förvillare, förledare, oroliga hufvuden, missnöjda med allt, tadtare af det goda gamla, färdige at nedbryta privilegier, ordningar, skrän, af hvad namn och beskaffenhet de vara må — och framför allt äga vi den så kallade *publiciteten*, som hotar at utbreda smittan bland hela folkmassan, *publiciteten* denna Gudomlighet, som J tilbedjen, Herrar Anmärkare, icke nöjde at hafva tryckfriheten, med hvilken J och edra bröder kunnen ingjuta i edra läsare ondt och godt efter behag, om J ej tillika, på allmän bekostnad, ägen tilfälle at värfva så många läsare, som någonsin möjligt kan vara.

Hvad större missbruk, hvad mera varnande exempel på frihetens våda kan väl gifvas, än at menniskor, som icke länge sedan suckade efter tryckfriheten och voro färdige at köpa den med kloster-

löfte mot *publiciteten*, redan äro färdige at glömma allt sitt förra betryck, försmå allt hvad de äga, såsom en ostridig, men lumpen rättighet, och djefst fråga: *hvad är tryckfrihet utan publicitet?* När tiggaren får ost, så vill han steka den. O Anmärkare! alla verdens anmärkare! måtten J en gång lära at blygas! eller måtte någon annan en gång lära Er, at skamlöshet icke duger.

Men jag kommer åter til min första påminnelse: J veten icke, hvad det är för et ämne J behandlen. Hvad tidningar äro, det har jag nu visat Er; och J begripen deraf, at jag anser dem såsom de förderfligaste import-artiklar. Det är endast från communication med utländningen, som de leda sin uprinnelse; och all den galenskap, de sprida, är ingenting annat än främmande effekter af äldre eller nyare tilverkning. På inhemska upfinningar hos oss är icke at tänka; men at lurendräga och kringspida och upstufva allt, hvad som blifvit upfunnet hos utländningen, dertil äga vi en fallenhet, hvori vi aldrig skola öfverträffas.

Hämma er fördömda *publicitet*, är således ingen ting annat, än han hämma det oförsyntaste lurendrägeri. Nu är all konst på import-förbud uttömd; insmygandet låter icke hindra sig. Således är det rätt, at man kastar om, tillåter införseln och lägger band på förbrukningen. Detta har ju af så mycket klokt folk så länge varit önskad, såsom det enkla och naturliga til förebyggande af den skandalen, at hela landet frässar ostraffadt och uppenbarligen med förbrukning af saker, hvilkas tilvarelse i landet är frukten af de gröfsta förbrytelser.

Dock, Herrar Anmärkare, jag skulle förlåtit Er i allt öfrigt, emedan jag i allt öfrigt kan vederlägga Er. Men den fatala anmärkningen om *ensidig publicitet*, om *redactioner*, som kallas *gunstlingar!*

Nej, detta förbryllar mitt hufvud. Så falskt detta må vara, så omöjligt är det at hindra de otrogna från tron derpå. Ty huru är det möjligt, säga de, at inbilla läsare, det en redaction, med hvilken andra ej få täfla, mot hvilken andras röster ej kunna höja sig, skall vinna samma förtroende, som om han aldrig behöfde eller begärde annat skydd, än sin frimodighet och sin förtjenst? Alla skrän må vara goda, säga de; men när tanken och uplysningen också blir privilegierad, då känner man först, at icke allting kan lyckas i skråform.

Hvad skall man väl svara dem? — Jag hörde nyss en redaktör umgås med det förslaget at begära postfrihet för sin tidning. Bevare er Gud! sade jag, sedan Anmärkarne gjort denna olycksaliga anmärkning. Och han förstod mig. Han insåg, at om hans företag ej kunde bära sig utan privilegium; vore det lika så godt at afstå derifrån, emedan det troligen icke med privilegium skulle bära sig i längden. Han gick derhän at påstå, det man, efter at hafva fått smak på fria tidningar, föga skulle bry sig om de ofria eller halffria, och at tidningsväsendet snart skulle uphöra, om det ej finge vara fritt.

Och dermed tycken J väl, Herrar Anmärkare, at jag skulle hafva spelet vunnet? Tänken ej så kort, mine Herrar. Tidningar äro et ondt — rättare sagdt, de hafva varit det. Nu äro de et läkemedel för de skador de sjelfva gjort. Och dessutom äro de helt simpelt oumbärliga. — Jag står alldeles handfallen. Umbära tidningar kan jag icke. Fria tidningar vill jag för ingen del hafva. Ettdera måste dock vara. Hvad väg skall jag taga? — Så mycket kan et ord af en Anmärkare göra. Ve öfver alla anmärkningar och all publicitet!

UTLÄNDSKA NYHETER.

Från Spanien äro underrättelserna ganska stridande mot hvarandra. Inga nyare finnas emedertid än de, som man redan sett i våra Tidningar. Ej eller underligt, om nyheterna derifrån äro utan intresse och pålitlighet, då vägen för bref och tidningar är så strängt tillspärrad, at utrikes magters Ministrar i Madrid måste bruka den finaste list, för at utpraktisera depecher til sina hof. Hvad som med visshet lär kunna sägas, är at landtmilisen upbådas mot de uproriska; at, på Spanska Ministerns i Paris begäran, inga pass meddelas de i Frankrike vistande Spanska flyktingar; (alla sådana, som vistats i England, skola hafva afrest til deras fädernesland); at gränsen strängt bevakas, för at hindra främlingar at inkomma; at en Öfverste Luroga (förut afsatt för resningen mot O'Donnell) anført de uproriskas första rörelse, då Calderon, jemte Generalerna Fournas (född Fransman) och Salvador arresterades; at öfverbefälet öfver de Konungen trogna trupperna blifvit genast updraget åt Freyre, som tillika blifvit nämnd til General Capiten i Andalusien, med oinskränkt fullmakt at göra och låta (äfven, säger *le Constitutionnel*, at formligen bevilja en Constitution); at Artilleriet, Regementet Soria, tre Cavalleri-escadroner och bataljonen Canarias gått öfver til de uproriske; at desse besatt Cadiz och der på Stads-huset låtit svärja Constitutionen trohet. De Franska Ultras tidningarna förneka eller förringa dock alla händelserna och påstå, det resningen aldrig varit af betydendhet och snart vore kufvad. Endast omkring Cadiz skall det hafva lyckats Soldaterna at upvigla landsfolket. I Valencia skall emedertid vara mycket oroligt. Hvad de nyaste Franska Tidningar egentligen kunna meddela, är at de ingenting veta om Spanska sakerna och at deras correspondenter icke omtala, hvad rygtet förmäler (en gifven följd af mesurerna med posten på gränsen). Bref från Sevilla och Mallaga af d. 12 Jan. och från Cadiz af d. 7 innehålla blott, at auctoriteterna tagit de försigtigaste steg til lugnets bibehållande, eller ock nämna de platt ingenting politiskt. — De många olika rygtena förtjena ej uprepas. Dit hör t. ex. det om Kongl. familjens flykt til Pampluna och Irun. — Franska hofvet har skickat en Courier med depecher och instruction til sin Minister i Madrid, och Spanska hofvet skall hos det Franska hafva sökt hjelp i penningar och trupper (25,000 man). Ryska Ministern i Paris har afsändt en Courier til Madrid, och detta påstås hafva skeit til följe af en lång konferens mellan de tre Ministrar, hvilkas souverainer först slöto den heliga alliancen.

England. Konungen har förlorat sin matlust; hans krafter aftaga hastigt. — För at så litet som möjligt skada handeln, bäres sorgen efter Hertigen af Kent endast hälften så länge som den borde. — Burdet utbjuder på arrende en skön egendom, endast emot taxornas betalande, såsom arrende summa. — I Manchester, Leeds och Glasgow beställas så mycket varor, at arbetslönerna stiga. — Et af Artigas kapare upbragt Portugisiskt fartyg blef försäldt, med last, på en af våra öar. Portugisiska ägarnes reclamationer afslogos. Man kunde således sluta, at vår regering erkänt Artigas såsom en oafhångig magt. — Mad. Mara är åter i England, men har icke velat engagera sig vid någon theater. — Carlile's hustru, som blifvit anklagad för försäljning af uproriska skrifter, är af jury'n frikänd.

Frankrike. De Serre behåller sigillet under sin resa, som kommer at räcka två månader. Grefve Siméon är endast utnämnd at såsom Under Stats-Secreterare ad interim förrätta hans embete. Detta årets utgifter (med räntor på skulderna, pensioner, civil-listan m. m.) stiga til 739,712,750 Fr., hvaraf endast 390 millioner komma under Kammarens pröfning. — De nya petitionerna för Chartan och Vallagen växa beständigt (de voro d. 25 Jan. redan 207 til antalet). Det nya af Dep. Kammaren til deras pröfning nämnda Utskottet har utsett Hr Dupont de l'Eure at afgifva betänkandet, som säkert kommer at blifva rakt stridande mot det förra. — *Bibliothèque Historique* och *le Constitutionnel* hafva varit anklagade för utfall mot Missionärerna, men blifvit frikände. — Våra domaine-köpare hafva ingått et förbund til inbördes säkerhet. Detta väcker mycket upseende. Deras antal stiger säkert til 11 millioner. — *Decazes* kommer sjelf at föreslå ändringarna i Vallagen.

America. Två nya Stater, Alabame och Maine, hafva blifvit intagna i förbundet. — Inflytningarne til Norra America tiltaga dagligen, så at för sistedit år de invandrades antal beräknas til 100,000. Kongl. Svenska Ministern, Baron Stackelberg, är ankommen til Washington och har til Presidenten öfverlemnadt sitt Creditif. — Skattkammars-Secreteraren, Crawford, har för Congressen framlagt sin års-berättelse. Inkomsterna för 1820 beräknas til 19 mill. af tullarna, 2 mill. af de publika egendomarna, 450,000 D. restantier af de inländska skatterna och directa taxorna (som uphört med år 1818), 500,000 D. såsom Bankens an-

dra afbetalning på sin skuld, och 50,000 D. tillfälliga inkomster. Detta allt, tillsammans med hvad som den 1 Jan. borde finnas i skattkammaren, utgör 22,335,000 D. Utgifterna beräknas deremot til 27 mill. För at lylla deficit (nära 5 mill.) föreslår han förhöjning af tullarne på utländska varor, och et lån, medan ämnet hinner afgöras. — Man väntar varma debatter öfver slafveriets tillåtande eller icke tillåtande i Missouri Staten. — De officiella handlingarne om Florida tractaten äro utkomna, och af dem synes, at England ingalunda satt sig emot Floridas afträdande eller understödt Spanien. — Ångfartyget Savannah (som i sommar låg i Stockholms hamn) har åter anländt til Savannah, efter en 50 dagars resa från Petersburg. — Enligt bref från Buenos Ayres af den 14 Oct., var man der i den högsta bestörtning, emedan Artigas, med några tusen man, ryckte emot staden. — Mellan Morillo och Insurgenterna existerade et slags vapenhvila, och Insurgenternas Chefer voro öense. Två tusen Spaniorer til häst hafva med eld och svärd förstört republiken Texas. I Natchitoches var man den 3 Nov. i största fruktan för dem. — Vid Missouriflodens sydliga gränar skola ännu bo afkomlingar af de invånare i Wales, hvilka år 1170, under deras Furste Madoc, på 10 skepp afgingo från deras Fädernes land. En expedition lærer skola afgå, för at utforska förhållandet. —

Öfver allt i Europa har vintren i år varit ovanlig. Köld och hunger har drifvit vargarne i Ryskland til de oförskämdaste våldsamheter. De tåga omkring i stora sällskap, anfälla människor, gå in i byar midt på dagen, ja i Petersburg blef en varg ertappad i en hökarbod. — I Venedig voro legunerne så starkt frusna i medlet af Januari, at man gick på isen mellan staden och fasta landet. I Turin har thermometren visat öfver 10 graders köld. I Rom har fallit en 4 tums snö.

Stockholm. En i förrgår anländ Courier har medfört den underrättelse at Hans Maj:ts Konungen af England den 28 sisl. Januari med döden afgått.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen är öppen endast til slutet af innevarande månad.

STOCKHOLMS COURIER.

Thorsdagen den 17 Februari.

Sine ira, studio et metu.

Om Tidningar förr och nu, samt om det hat de nu för tiden ingifva de Tyska Oligarkerne; utdrag ur Hr de Pradts sednaste arbete eller 2:dra delen af Congressen i Carlsbad.

Fördömda tryckfrihet! Det är dig vi hafva at tacka för allt hvad som nu tilldrager sig, för allt hvad oss öfvergår; det är genom din infernala konst som vårt välde ramlat, som våra theater-drägter blifvit sönderslitna, det är genom dig som oförskämda Filosofer kastat oss nakna in i världen, likasom en af deras föfäder inkastade den plockade Tuppen i sin skola med de orden: detta är en människa. Utan dig innehade vi ännu den höjd, hvarifrån vi herrskade, och hvarifrån du ryckt oss, för at återföra oss i kretsen af medborgare, våra likar. — Se här hvad man hör från den ena sidan, men hvartil man svarar från den andra: välgörande, dyrbara konst, du upptäckt, som hotat alla mensklighetens olyckor, du Fyrbåk ämnad at skingra de dimmor hvar så många beräknade villfarelser insvept henne, det är dig människoslägtet har at tacka för at det återfunnit sina rättigheter; det är du som bör försäkra det et beständigt åtnjutande deraf, göra kränknigen af dem omöjlig, från undergång bevara spillet minnesvärdar, af dess lekter, på hvilken jord de ock må födas, göra en gemensam arfvedel för hela vårt

slägte; det är dig det tillhör at sammanknyta det förlutna med framtiden; genom dig är det som ingen bedräglig storhet kan grundläggas, ingen villfarelse bibehålla sig, intet missbruk döljas, ingen förföljelse i tysthet falla sitt offer, obemärkt och strafflös; et plågoris för små som stora tyraniér, för mäktiga äfvensom för löjlige despoter, för eröfrare och aristokrater, förföljer du hvarje uppenbart eller hemligt förtryck, och i din förfärlige styrka, gränslös och oändlig om du omfattar världen, kan du äfven med din finhet intränga i alla det borgerlige samhällets ådror, för at från dem utdrifva förgiftet, och med en jettes armar förenar du förmågan at genomtränga de finaste ämnen. Du skulle på en gång hafva bevarat jorden från en Mahomet och en Cromwell, emedan du framför allt är mäktig i at afhölja hedragare; och hvilken tilvitelse kan upväga en tjänst, sådan som den at hafva skyddat två stora Continenter från at förvildas.

Orienten och Afrika hafva hvarken tryckfrihet eller böcker: hurudant är deras tilstånd? sandöknar och pest. Occidenten och Amerika trycka och läsa: ni sen deras menstlige inättningar, deras fina seder, deras Städer fulla af välstånd och bevarade från farsoter. Orienten och Afrika, jemte dess syster Spanien, läsa icke och äro (med undantag af Spanien) den orimlige och grymma despotismens Fädernesland. Occidenten och America läsa, och

en allmän lag af säkerhet och välstånd herrskar öfver dessa länder. Hvem har gjort dem fria? Hvem har sönderbrutit de gamla Göthiska och öfverkrossande spirorne, hvem har skänkt sederna denna mildhet, som äfven utan positiva lagar förmått göra despotismen kraftlös och skygg för dagen? Civilisation och prässen. Man läste icke i Sverige och Danmark den tiden Christiern förvildade Norden med sina grymheter. Man läste ej i Ryssland, då för två hundrade år sedan en Czar lät fastspika hatten på hufvudet af en Amba sadör, emedan denne ej nog hastigt blottade sig.

I Tyskland, såsom i alla andra länder, gå de nya inrättningarne i bredd med tryckfriheten; de äro oskiljagtiga. Man känner det väl i länder, der man förbjuder at trycka, emedan man förbjuder at vara fri. Tryckfriheten är en integrerande del, en lem af de bildade samfundet, såsom tungan af människokroppen. Den ingår i organisationen af samhället likasom denna sednare i organisationen af människan. Man är ej fullständig människa utan den ena, såsom ej heller fullkomligt civilicerad utan den andra. Men som endast en narr kan roa sig med at utbreda sig i beröm eller satir öfver språkorganen, som är en fysisk förmögenhet, så kan också endast den, som intet annat har at göra, förnöta sin tid med afhandlingar emot yttrande friheten, som är en naturlig egenskap i samhällskroppen. Man bör äfven märka, at skriken emot henne alltid komma från dem, som ej kunna motstå hennes anfall. Det är nödropet af slagna hvilka betala laget; man tycker sig höra flyende, hvilka förbanna fiendtliga artilleriet, som tager dem i flanken och i ryggen.

Ja, säger Congressen, »oordningar existera och de hafva ökat genom allmängörandet af de rådpläggande församlingarnas debatter. Deras öfverläggningar

borde endast i vederbörlig ordning och med iagtagande af alla formaliteter, der vill säga *officielt*, komma til allmänhetens kännedom.« Genom denna censur öfver sättet at allmängöra de politiska congregationernas debatter och beslut, har Congressen ogillat hvad i Frankrike, England och Konungariket Nederland äger rum. Den kallar sedermera en fåfång nyfikenhet, begäret at känna det som är mest viktigt för människorna at fullkomligt och bestämdt veta: huru man besluter öfver dem, öfver deras angelägenheter, öfver deras egendom, med et ord öfver hela deras öde. Min Gud, detta är då en tom nyfikenhet! Hvad borde man väl då intrassera sig för?

Congressen fortfar at assignera på sina öfverläggningar såsom på en Statsmän *uteslutande tilhörig egendom*. En stor Författare har sagt, at man bör ådagalägga sin värdighet innan man begagnar sina privilegier. Endast at Ministrarna bör man således updraga öfverläggningar om politiska angelägenheter! och publiken, ämnad at röna verkningarne, at betala kostnaderne, har icke rätt at med enfaldiga betraktelser blanda sig deruti och alla stora publicister hafva dock varit Ministrar! Vatel, Grotius, Puffendorf, Montesquieu, Delolme hafva aldrig sutit i et Stats-Råd. Man måste då blifva Minister, för at hafva rätt at afhandla politiska ämnen. Ni sägen sjelfve, at dessa ämnen äro beniga och outredda äfven för de största Statsmän; tillåten då, at man kommer til edert biträde, och ansen ej publiken som en så föraktlig hjälptropp. Men se det, man kan säga, för olämpande och ironiska sätt, hvarmed Förbundsförsamlingen i Frankfurt och de Tyska Oligarkerne tala om hvad de kalla *Tidnings-skrifvare*. Församlingen har icke nekat sig det nöjet at göra sina smuttsutfall emot män och et slags sysselsätt

ning, som numera icke har något gemensamt med dem, hvilka denna benämning fordom tillades. Ifrån *Renaudot* och den gamla *Gazette de France* ända til *Conservateuren* och *Minerva* har det funnits många människor och många saker. Tidningarne hafva undergått förändring, på samma sätt som Theatern. I Mollieres tid var Theater-yrket til den grad vanryktadt genom deras seder, som utöfvade det, at det borde drabbas af borgerlig så väl som af Kyrkans bannlysning. En stor förbättring har sedan denna tid ägt rum, och skådeplatsen, renad i afseende på största delen af dem, som der visa sig, är befriad från de fordna lasterna och från dem, af hvilka den framställer en taffla. På de stora Theatrarne finnes icke mera någonting gemensamt emellan de gamla och nya Aktörerne. Den vanära, som vidlådade de förre, skulle vara en himmelskriande orättvisa emot de sednare; mängden af dem äga talanger, som göra deras omgång eftersökt, och äro befriade från de laster, som göra at man måste fly dem; på samma sätt förhåller det sig med Tidningar. Egentligen taladt, gifves det icke mer Tidningsblad i Europa, utom Hoftidningarne, hvilkas bestämmelse är rent af local. Med detta undantag, hafva allmänna papper, journaler och andra periodiska skrifter icke mer någon gemenskap med det man fordom kallade *Avisor*. Desse voro inskränkte til at berätta de händelser, som i de särskilta Staterne tildrogo sig. Deras författare voro vanligen män, som saknade nästan all kännedom af Europas allmänna angelägenheter, som voro dåligt betjente af lika så arma correspondenter som de sjelfve, samt dessutom alltid starkt tillbakahållne af magten. För öfrigt är det icke särdeles nödvändigt at vara instruerad, när man ej äger frihet at tala, och då de, til hvilka man talar,

i sin ordning äro *dömde* at tala; man vet alltid nog, när det endast kommer an på at iagttaga tystnad. I et sådant tilstånd af tvång och undergifvenhet, kunna Tidningar och deras utgifvare hvarken hafva särdeles värde eller anseende. För femtio år sedan ådrog sig en man, som sysselsatte sig med politik, smädliga benämningar. Det var Embetsmännen som förbehöllo sig ensamme kännedom af allmänna angelägenheter, då alla öfriga borde endast veta at lyda och tuga. Europas dåvarande bästa Tidning var *Gazette de Leyde* (och den var likväl inskränkt til blott enkel berättelse af händelser). Sedan denna tid är allt förändradt; de allmänna Bladen hafva tagit en annan och högre flykt. De äro icke mer dessa kalla, rädda samlingar, som endast återgifva de händelser, dem hvar man sett, de skänker som varit deras försigtighet och beskedlighet anförtrodde; de äro förråd samlade af friheten, skyddade af allmänna vettgirigheten, underhållna af kraftfulla öfverläggningar i alla länder, och meddelande en med hvarje dag med begärlighet väntad näring; man kunde säga, at Tidningarne äro de nuvarande samfundens manna, som hvarje morgon nederfaller til föda för dagen. De nuvarande allmänna Bladen hämta deras förnämsta styrka äfvensom deras olikhet med de äldre Tidningarne, från sitt spridande bland alla samhällsclasser. Mot en läsare af de gamla Journalerne gifves det tusende af de nya; det är derigenom som skrifter blifva af inflytande; så länge som de icke gå utom de högre stånden, hafva de aktning men ingen magt. Americanska kriget gjorde, at den i London redigerade *Courier de l'Europe* inträngde i Frankrike. Lecturen började at familiarisera med grunden och formen för parlaments-öfverläggningarne, hvarom intet i Frankrike gaf någon idé; man var så

föga långt hunden i detta hänseende, at jag, i de första tiderne af den constituerande församlingen, hört rådslås öfver betydelsen af de orden: *question préalable*. De första som talte om motioner, amendemens et sous-amendemens, tycktes tala et främmande språk. Vi hafva hunnit et stycke sedan den tiden.

Sigillbevararen Barentin indrog *Courier de Provence*, hvars författare var Mirabeau, för en af den sednare och i dess egna stil gjord granskning af dåvarande Biskopens i Nancy M. de la Fare's predikan vid öppnandet af General Staternes sammankomst. Men en annan sakens ordning inträdde; sedan man fått en rådplägende församling, försvunno Avisorne och gifvo rum åt en mängd Journaler och skrifter innehållande berättelser om öfverläggningarne, om hvar och en ledamots handlingar och åtbörder, om rörelserne inom partierna, samt om öfverläggningarnas gång. Numera kan man lika litet tänka sig allmänna öfverläggningar utan Journaler, som Journaler utan dylika öfverläggningar? Och hvaraf skulle och desse sednare i längden hämta sitt bestånd? Nu för tiden utgöra Journalerne en fortsättning och utläggning af lagstiftande corpsernas debatter; de äro efter piécen. Det fins en högra, en venstra sida och en center hos Journalerna likasom hos de rådplägende församlingarne; hvar och en försvarar der sin sak det bästa han kan. På denna vädjöban visa sig på en gång de mest uplysta, de stats- och lagkunigaste skriftställare; der ser man några väpna sig med blåsor, som bullra, emedan de äro fulla af väder; och andra med skarpa eller lysande, tunga eller lätta vapen, allt efter styrkan i deras armar; der inställa sig alla samhällsclasser; man har sett sjelfva purpurn *) sprida

*) Flera Furstar och Regenter hafva visat sig på

dit sin ovanliga glans; de lagstiftande medlemmarne af aristokratien framträda der alla dagar utan fruktan at förlora sitt anseende; sådant vålde har det allmänna bästa öfver alla hjertan. Huru står detta tilsamman med den rättighet, man tiltron sig, at i en moquant ton behandla Tidningarne och deras obetydliga författare? Jag känner olägenheterna af detta publicitets och upmärksamhets system; det är fasligt obehvämt för den, som resonnerar illa eller oredligt förvaltar et embeta. Tidningarne fästa sig vid detta slags fribytare, liksom den insekt, om hvilken poeten har sagt: *Non missuracutem nisi plena cruoris*. (den släpper ej hunden förr än den är mättad af blod) Lyckligt ändock, om de, såsom denna insekt, kunna aftappa all förskämd blod ur statskroppen. Äfven jag vet, at afskyvärda missbruk ägt rum; hvem bland oss bär icke ärr efter partiernes oärlighet, plumphet och raseri? Nå väl, det är et ondt; men har man icke lagar? Påkalla dem, om J kännen Eder särade; mäten Eder med eder motståndare eller lemnen honom åt föraktet, som förr eller sednare skall drabba honom; allt efter som J ansen det Eder värdigt.

Sådant är verkliga förhållandet i afseende på offentliga Blad. De författare, om hvilka Congressen talar så föraktligt, äro ej mer de fordna Avis-skrifvarne; de bära et annat namn och deras skrifter en annan frukt. Förbundsförsamlingens förakt innebär således en anachronism, men anachronismerna bevisa ingenting, åtminstone intet mot dem, som äro deras föremål. I detta drag af församlingen igenkänner man något af den Tyska högdra-

denna bana. Utan at tala om *honom* som aldrig bör räknas, berättar man offentligen i Frankrike, at flera artiklar i *Moniteur* och andre Journaler hafva flutit ur Kon. Ludvig XVIII:s eleganta och correcta penna,

genheten. För öfrigt må anmärkas, at dessa benämningar af Avis-skrifvare endast blifvit gifna sådana författare af periodiska skrifter, hvilka visa sig på et partis sida, hvaröfver man ej disponerar. *De som lyda, smickra eller tjena, behandlas bättre*; dessa hafva alltid funnits prydda med tusen goda egenskaper; hvar och en iakttager nästan samma handlingssätt å sin sida och handterar sin motpart såsom Avisförfattare i det han på honom lämpar et ord, som i sin ursprungliga bemärkelse icke anses hedrande. Allt detta vill emedlertid på begge sidor helt enkelt säga: *Min Herre är ej af mitt parti.*

Politiska Beträktelser af en olärd.

(Forts. från föregående N:r.)

Frågor om lagstiftning tåla kanhända et undantag. Konungen har då folkmagten til rådgifvare. En Minister kan ej efter lag ställas til ansvar derföre, at han afstyrker en lag. Hans afstyrkande råd, som då ej blir vådligt för honom sjelf, kan i stället blifva det för det allmänna; och det vore olyckligt, om ingen förändring i skadliga lagar skulle kunna ske, oaktadt Konungens och folkets sammanstående vilja, blott derföre, at ej en Minister finnes, som icke satte sig deremot. Jag talar således blott om regeringsärenden, då jag påstår, at ingenting bör kunna af en Konung företagas, innan Han funnit en Minister, som derföre vill stå i ansvar.

Och öfvergår ej då Konungens makt helt och hållit til Ministern? Så måste den tro, som tänker sig göra Konungen mäktigare derigenom at låta Honom handla på egen hand. — Nej, regeringsmagten lånas åt Ministern, så länge Konungen behagar nyttja honom.

At göra, hvad man vill; är ingen människas lott, än mindre någons rätt — och allraminst är det Konungarnes; ty det vore, at med et helt folk göra hvad man vill. Det är då ingen upoffring för en Monark, ingen minskning i Hans rätt, följaktligen ej heller i Hans magt, at Hans vilja ej kan verkställas förr, än Han funnit biträde af en man, som tiltro sig under lagligt ansvar verkställa den. Men det är för en Monark den högsta angelägenhet, at Hans rådgifvare tala allvarligt och välbetänkt, såsom de måste göra, när de ej blott för hvarje råd, i fall det antages, sätta sitt viktiga embete i borgen, men också, om det förkastas, gälda det med detta samma embete.

När en Minister blir verkligen oumbärlig; så är det derföre, at han blifvit hela folkets man. En Minister, som, oberoende af folket (jag säger icke oberoende af lagen) likväl är folkets man, förtjenar at regera — lika säkert, som hans förtjenst härtill aldrig skulle kunna afgöras, den stund han blefve beroende af folkets ögonblickliga godtycke. Om denne Minister blir af olika tanka med sin Herre; så är det antingen derföre, at hans Herre missförstår medlen til sin egen önskan, sin enda tänkbara fördel, folkets väl; eller ock derföre, at Ministern uphörer at vara folkets man. — Men den, som uphörer at vara folkets man, är icke mer en oumbärlig Minister. Monarkens vilja linner då en annan organ, och blir verkställd. Har Ministern åter rätt, när han vägrar at verkställa den; så besinnar sig hans Herre och afstår derifrån, eller väljer Han en annan Minister. Gör Han et olyckligt val och får sin vilja fram; så fortfar Han at misstaga sig om folkets fördelar, ända til dess folket kommer i tilfälle at ställa den skadliga Ministern för rätta och genom lagens magt befria sig och Monarken ifrån honom. Hans ef-

terträdare och hans exempel måste uplysa monarken, och systemet ändras til folkets fördel. Det blir omöjligt at i längden finna Ministrar, som sätta sig emot folket och lagen.

Jag ser då ej et grundadt inkast mot den läran, at en Minister aldrig i annat fall, än vid frågor om lagstiftning, kan protestera annorlunda, än med nedläggande af embetet. Ingen annan säkerhet gifves, at han protesterar allvarligt, och icke i hemlighet understödjer en annan mening, än den han dikterar til Stadsrådets protokoll. Och på intet annat sätt kunna folkets ögon följa Ministrarnes steg, om än Rådsprotokollerna äro tillgängliga för allmänheten. På intet annat sätt kan också Monarken blifva fri från tadel, såsom Han dock, enligt sakens natur, måste vara. Allt hvad som sker, skall ske i öfverensstämmelse med den rådande Ministerns vilja; och på honom ensam måste granskningen falla. Då först blir denna granskning fri och kraftig.

Men om Monarken aldrig kan regera utan råd; så fins det ej heller någon annan än Han, som i alla ställningar kan lyda endast goda råd. — Hans lif må vara lugnt, så länge allt går väl. Han må blott behöfva at förstå den allmänna rösten och följa den i valet af Ministrar, för at icke behöfva se dem störtade genom verkningarne af denna röst. Men när den tid kommer, då allt hvilar på Honom sjelf, då omständigheterna hindra alla rättskaffens ämnen til Ministrar, at lyfta sig i vanlig väg til Hans åtanka, då Han, öfvergifven af förnötta och förderfvade verktyg för sin magt, måste afbida de första yttringarne af allmänt missnöje, de första symptomerna af en våldsamt brytning, innan han är i stånd at inhämta det folkets önsknigar och behof, som i Honom skall äga en representant; då skall det visa sig, huru mycket mer Han

är, än alla de, som styra under Honom. Då skall man erfara, at Han lika säkert är allt för folket, som folket är allt för Honom.

Och denna tid underlåter ej at komma, af samma orsaker, som alltid äro för hand i andra stater, ehuru sällan de må kunna inträffa, der folkets magt är så fritt verksam, som den kan vara endast i en utbildad constitutionel monarki. Denna tid kommer nämligen, då samhället finner sig i den belägenhet, at en klass uphäfver sig förtryckande öfver den andra, rikedomarne hafva för mycket hopat sig, vissa slægter äro för mycket gynnade af lyckan, vissa yrken för mycket beskyddade, dessa slægter, dessa yrkens utöfvare sammansätta sig at inkräkta fördelar, privilegier på allmän bekostnad — fåväldet, republikernas plågoris, står för dörren, hotande at förstöra friheten. Och hvad är orsaken? Några Ministrar efter hvarannan, som förstätt at blända folket med lysande egenskaper, hållit dess upmärksamhet spänd på krig eller andra föremål, som afledt från besinnandet af dess sanna fördelar. Det parti de gynnat, har derunder omärkligen upvuxit til denna vådliga höjd.

Sällan, säger jag, skall detta ske under en Monark, som utöfvar et fritt tänkande folks magt, och et folks, som i allt fritt yttrar sig, och såsom lagstiftande yttrar sig genom äkta organer. Men när det likafullt sker; hvad skulle det då blifva, om samme Ministrar, som förstätt at bereda olyckan, handlade med egen myndighet, såsom partimän, förda af partiet längre, än de ens sjelfve ville, tvungne, för sin egen räddning, at våga det yttersta, emot dem, de börjat förtrycka? — Nu träder Monarken emellan, Han, på hvars fosterlandskärlek ingen tviflar, Han, som tillhör intet parti, och har ingen del i sina tjenares brott

liga planer, Han, hvars fördel bjuder, at ingen må förtryckas, Han, som förenad med folket, hvars stora massa aldrig äger eller skyddar förtryckande fördelar, ej kan af någon magt öfvervinnas. Et ord af Honom — och förtryckarnes arm är förslamad. Et annat namn i Hans Rådskammare — och folket har vunnit, hvad som annars skulle kostat strömmar af blod, och dock aldrig kunnat beräknas. — Den, som ej värderar detta, den som hellre vill revolutioner och blodbad och anarki, hvarje gång statens hjulverk hunnit nötas och behöfva förbättring, må yrka et annat system. Jag begriper ej, at någon annan magt, än en Konungs, skulle kunna göra allt detta.

Jag vet, at Konungarne någon gång i dylika belägenheter hållit et visst parti, och naturligen det, som lofyat dem ökad magt. Och hvad gräns har väl hittills någonsin funnits för Regenters irrige begrepp om rätta beståndsdelarne af deras magt? Derföre säger jag icke, at någon ting under solen är fullkomligen säkert. Jag säger blott, at Konungamagten är den största säkerhet, som finnes, för menckliga rättstillståndet. Och det påminner jag framför allt, at hvad vi hittills sett i denna väg, aldrig varit et utbildadt monarkiskt system, sådant som vi äga rätt at vänta det. I denna stund äro Konungarne ännu blottställda för alla de gamla förförelserna; och ingen tid har för dem varit våldigare än denna. För ingen är det svårare än för dem, at icke mistaga sig på tidens karakter. De måste nu se med egna ögon omedelbart in i statens angelägenheter, hvilket under sakernas lugna gång i den utbildade författningen ej skall blifva nödigt, och hvilket aldrig på en Konungs plats är möjligt för någon annan, än en utomordentlig man. De måste se långt framom sina rådgifvare, om de vilja undgå at kvar-

hållas i mörker. Men det skall ej alltid blifva så. Et steg ännu — och intet öga mer skall kunna tilsluta sig för ljuset. Folkmassans syn skall öppnas, och förblindelsen fly öfver allt.

At medborgaren skall vara genom födseln bestämd til vissa rättigheter, eller genom födseln utesluten från deras förvärfvande, derom är icke mer fråga. Några få vanmäktiga försök at återbringa oss til et sådant tilstånd hafva i vår tid ej kunnat få framgång. Vi födas nu i allmänhet med rättigheter at förvärfva rättigheter. — Men detta är allt. At få njuta dem, til hvilka vi födas, det är frågan. At dessa må blifva lika skyddade, och främst bland alla skyddade, åt hög och låg, fattig och rik, det är det stora steget, som återstår. När detta steg är gjordt, när den första och allmänna fördelen blir at vara menniska och medborgare, när hvar och en med stolthet erkänner sig med andra jemngod inför lagen, när alla lyckans fördelar ej smickra mer, än det medvetandet at vara en fri och sjelfständig man; då skall ifvern at stiga uppföre i samhället svalna. Så länge man ser denna ifver ännu i full verksamhet, har man et säkert tecken, at de jemnliska rättigheterna, naturens rättigheter, icke vunnit mycket. Så länge lycksökeriet, i hvad yrke som helst, är vilkoret för åtnjutande af de fördelar, detta yrke erbjuder, så länge njuter man dem på andras bekostnad, så länge är en del af samhället dömd at med sin svett och möda nära en annan del, som i maklighet förtär landets goda. Såsom öfvergång til et annat, men ingalunda i sig sjelft, är detta tilstånd bättre än det, då man föddes til alla de fördelar, som man nu fått rätt at förvärfva. Skulle vi stanna här; så vore det likgiltigt, om styrelseformerna blefve bättre eller sämre. (Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Inga nya händelser; endast beriktigande af förr kända. Cadiz synes vara i den Kungliga våld; endast Cortadura (landtungan, som förenar Staden med landet) är af de uproriska besatt. Bref från Cadiz af d. 18 Jan. tala med säkerhet om hela resningens snart instundande slut; samt om en träffning, som de uproriske vågat, ej för at vinna annan fördel än den at komma undan, och hvarvid de förlorat 300 i döda och 400 i fångar. Bref från Irun af den 22 Jan. heter det: »Svårt är ej at förutse, at igenom truppernas resning America är för oss förloradt. Detta är åtminstone allmänna tron. Allt är stilla i Madrid och i alla nordliga provinser; Madrider tidningens beständiga och fullkomliga tystnad i afseende på denna viktiga händelse är dock oförklarlig och oröar oss.» Freyre (som är allmänt älskad och aktad) skall stå i Sevilla och invänta förstärkning, hvarest han kommer at förena sig med O'Donnell och angripa de uproriske. At hela Artilleriskolan 1000 man, med Officerare, öfvergått til Insurgenterna bekräftar sig emedlertid.

England. Tidningarne äro fulla af de ceremonier, eder etc., som ägt rum vid Konung Georg den Fjerdes tilträde til regeringen. H. M. är ganska sjuk, så at det endast med ansträngning lyckats honom at bevista de ounbärligaste ceremonierna. H. M:s sjukdom är en inflammation i lungan, men som håller på at minskas. Alven Hert. af Sussex har varit sjuk. — Enligt gammal lag skulle med Konungens död ej blott parlamentet uplösas, utan ock alla Embeten anses lediga; men i början af nu sllidne Konungens regering togs en författning, at Embetsmännen, om ej annorlunda af den tilträdande Konungen beslutas, i sex månader provisoriskt förvalta sina tjänster. Lika länge torde väl också det nuvarande parlamentet komma at förblifva oplöst.

Nederland. Allt jemnt hörer man talas om nya förstörelser genom dammarnas genombrytande af vattner, och eländet kan ej beräknas. Konungen har skänkt 100,000 Fl. til de olyckliga; 30,000 hafva blifvit samlade genom subscription.

Tyskland. (Ur Franska tidningar) Utdrag af Furst Metternichs Circulaire Note til Österrikiska Hofvets diplomatiska Agenter, dat. d. 28 Dec.: »Våra arbeten skola krönas med fullkomlig framgång, och Europa skall i dem finna en ny garanti för sitt lugn. Emediertid blifva alla Förbundsbesluten af d. 20 Sept. öfver hela Tyskland satta i verkställighet; och man begynner känna deras

välgörande följder. Den oroliga gäsningen har märkligen aftagit, revolutionärerne hållas i tygeln, flere hafva til och med sökt tillflykt på främmande botten; det goda partiet lyfter sitt hufvud och ökas af de beskedliga svaga menniskor, som hitils icke vågat antaga någon färg. Den första mot de revolutionära grundsatzerna riktade återgående rörelsen understöddes lyckligt och starkt af Brittiska parlamentets kraftfulla mesurer; och om Franska regeringen är klok nog at draga fördel af dessa lyckliga omständigheter, för at taga en mer monarkisk gång, så kan ingenting vidare sätta sig emot Ordningävännernas fullkomliga triumf, och det i en tidpunkt, då den innerliga förening, som äger rum emellan de stora magterna, gör hvarje politisk complication så til sägande omöjlig. — Vid debatten hos Würtembergiska Deputerades Kammare i nionde sessionen öfver beviljandet af directa utskylderna anförde Herr Kessler bland annat: »Alltsedan Konungens tilträde til regeringen visar sig et stort bemödande at bringa ljus och ordning i finanserna, hvilka förut, äfven för Regentens öga voro höljda i et ogenomträngligt mörker. Mycket har i detta hänseende skett, som förtjenar stor tacksamhet. Talet från thronen, lagen och vår ed upfordrar oss at här ej vara efterlåtna. Finans Ministern har förelagt oss en öfversigt, hvaraf den flygtigaste pröfning redan visar, at den är alldeles falskt beräknad. Nie millioner fordras, liksom vore det en småsak. Mantalar om et förlagskapital för Finans Ministern, liksom vore finanserna et handverk, staten en stor fabrik. Oerhörd i uttryck ock upmaning visar sig denna finansplan, hvarvid Ministern gör den förfärligt naiva bekännelsen, at man behöfver miljoner utöfver statsanslagen, emedan millioner af de revenuer, han beräknat, ej skulle inflyta. Til råga härpå gör Finans Ministern oss det författningsviktiga förslag, at bevilja hela directa skatten, utan at hafva företagit minsta pröfning. Han tilstår at han från sista årsanslaget har nära 900,000 Fl. öfriga, som han i nya staten alldeles icke uptagit. Han fordrar ännu derutöfver 500,000 Fl. i förrad, och derpå ännu en reservfond af 250,000 Fl.; korteligen, han fordrar mer än allt, ty så mycket penningar äro icke i circulation inom Würtemberg. Under sådana omständigheter skulle jag för ingen del gifva min röst til den ringaste partial beviljning, om jag ej vore af den tankan, at man borde genom $\frac{2}{3}$ beviljande af directa skatten visa regeringen sin goda vilja.» I samma anda talte von Ov, Griesinger, Cotta von Cottendorf, von Werneck och Uhlend.

STOCKHOLMS COURIER.

Måndagen den 21 Februari.

Sine ira, studio et metu.

Politiska Beträktelser af en olärd.

(Forts. från föregående N:r).

De, som hittills afhandlat med Monarkerna om sina rättigheter och afvägt villkoren för deras makt, hafva icke varit män, bildade utan anspråk på lycka. En sådan bildning har ännu icke gifvits anorlunda än i ganska få enstaka undantag, som verkat ingenting på samhället. Men denna bildning är tidens talisman. Genom den komma äfven Konungarne i andra förhållanden til folken. De, som kunna och vilja tala sanningen, skola ej mer vara svartsjuka om uplysningen, såsom om et privilegium. Sanningen skall blifva en skatt, som utgår af hela folknummern. Ingen allmän önskan skall mer kunna öfverröstas. För at veta, om en Minister kan regera, skall ej behövas mer än höra den allmänna rösten öfver honom; och detta skall blifva den kunskap, som tjenar Monarkerna för all annan insigt i statskonstens angelägenheter.

Från uplysningen, alla lagars ursprung, utgå jemnade rättigheter, — och dessa fullända uplysningen. Hon är det, endast hon, som skall trygga de jemnade rättigheternas representanter, Monarkerna, på deras throner. Ingen inrättning mer består utan stöd af henne. Och Monarkerne är det, endast Monarkerne, under hvilka uplysningen skall se sina frukter mogna.

Är nu ljuset i våra dagar thronernas enda garanti; hvad bör då vara naturligare, än at från thronerna arbeta på ljusets utbredande? — At bota republikanismen, är Monarkernas sak; blotta bevisen emot den är det icke, som afvänder hägen derifrån. Folkens ögon lida af gryningen, de trängta efter fulla dagen, oroa sig, bringas lätt til ytterligheter genom denna trängtan, detta otåliga strävaude. Hvad som är at göra, bör derföre ske snart. Våda är i dröjsmålet. Staterna hvila nu på folkens förhoppningar. Dessa svaga stöd behöfva stärkas, innan de bresta. Men i detta, liksom i många andra fall kan folkets otålighet all ting förstöra, ingenting genom sig sjelf uprätta. Folket, lemnadt utan hjälp, lemnar sig åt sina ledare, och väljer snarast dem, som smickra dess passioner.

Allt hvad som skall stiftas, skall utgå från någon stor man. En Konung, som älskar ljus och lag, fordras det, at stadga tankans frihet och ljusets välde. En Konung, omgifven af et folks moraliska kraft och sann representant af henne, fordras det, at utan brytning och förstöring kufva den makt, som arbetar emot sanningens och rättvisans framgång. Men detta är det svåraste profvet för en Konung. Här gäller det, at fatta i dess högsta renhet begreppet om det välde, Han utöfvar. Jag bör tro, at mången styrande känt behovet af ljus och velat befrämja

det. Men man har velat det med villkor, med inskränkningar. Man har, med et ord, velat sjelf skapa det, och icke märkt, at sådant strider emot dess väsende. Den första förvillelsen har alstrat flera. Det tilgjorda, det halfria har stiftat ondt, förgiftat den sanning, som i sin frihet, sitt rena element, skulle varit så ren och välgörande. Man har omärkligen skapat sig en strid med ljuset, då man trott sig arbeta för at bringa ljuset på sin sida. Den rättsinnige kan ej företaga någonting orimligare. At den oreña afsigten, at den sjuka syngåfvan uttömmar sin eländiga konst, för at synas älska sin dödsfiende ljuset, derom talar jag icke. Dess missräkning är et rättmätigt straff. Åt den ärliga missledda viljan för rätt och sanning önskade jag kunna meddela min öfvertygelse.

Ej för ofta upprepar jag: den sanning, som skyr at motsägas, som vill inskränkningar och förbehåll, begär ej at vara sanning. Allt eller intet är yttranderättens valspråk. Hel och hållen, utan allt förbehåll, måste man våga at förtro sig i sanningens våld — eller eftersträfvat man ej dess förbund, dess skydd. Hon underhandlar med ingen, regerar öfver alla med fullkomligt envælde, eller behandlar dem såsom uproriska undersåter, och ger dem til spillo, vid första tilfalle, åt lögn och orättvisa.

Men om sanningen är herrsklysten, om hon straffar strängt hvarje affall, hvarje hycklad tro; så belönar hon ej mindre frikostigt. Ostrafflighet vill hon; ren vilja fordrar hon. Men man lemne henne blott sitt välde oförkränkt — och i stället at endast gynna folkens öfverdrifna anspråk, såsom man någon gång trott, skall hon lika kraftigt arbeta för maktens uprätthållande, för samhällsbandens befästande och dämpande af den

sinnenas gäsning, som, retad af motståndet, uphäfver sig til öfverdrifna anspråk.

Förgäfves må en regering hoppas at skörda dessa uplysningens frukter, om den ej mäktar mer, än endast tåla, hvad den icke kan hindra. I en tid, då alla skall dansa och taga ny form och nytt lif, måste man veta at handla, at tilvinna sig folket genom verksamt befrämjande af dess angelägenheter, på det en bland beståndsdelarne i den nya skapelsen må blifva folkets förtroende och tilgifvenhet för den makt, som i ny och förskönad gestalt uplyfter sig til folkets och dess rättigheters beskydd. Från denna makt måste folket se de första förbättringar, som fordras i dess lagar och inrättningar, hastigare och säkrare utgå, än folket ensamt skulle kunnat tilkämpa sig dem.

Der tankefriheten och publicitetens band ännu behöfva at lossas, med hvad ifver bör icke då en regering begagna tilfallet at skänka folket detta högsta prof af förtroende, och ej blott lemna obegagnade alla i sin hand liggande förhatliga medel emot denna frihets fulla bruk, men äfven göra til sin förtjenst de förbättringar i lagen, som fordras, at för alltid trygga okränkbarheten af detta frihetens bruk!

Hvilken ädel Monark skall i våra dagar upfatra tidens systning, förekomma sitt folk och gifva regeringarna det lysande esterdömet? — Jag känner En, för hvilken ingen ära är för stor. Det folk, Han styr, är vant at under Hjeltars spira försvara en hög rang bland nationerna. Från Hans välde skall man räkna den nya tid, då sanningen talar lugnt, emedan den talar fritt, och då den ej kan föraktas, emedan den ej kan göras misskänd. Af Honom skall man hafva lärt, hvad en Konung kan vara för uplysningen.

Och detta språk, hvarmed sanningen utkräfvär aktning, huru skulle det naturligare stadga sig, än hos et lugnt och ädelt folk, i sin utbildning skyddadt och underhulpet af en sådan Konung? Och skall ej detta blifva en bland de skönaste frukterna af den lyckan, at hafva vunnit sitt rättstillstånd, sitt förbättrade skick, utan at kämpa med denna förbittring, som vanligen från omskapningar, då de ske genom våldsamma brytningar, fortplantar sig tidehvarf igenom, och gör all meningarnes strid til passionernas strid, och beröfvar et folk ända til all erfarenhet af, ända til allt sinne för den obemängda sanningens språk i folkets angelägenheter?

Just häri kunna exemplen af andra folks våldsamma utveckling från en lägre bildningsgrad, i en stormigare tid, vara de, som farligast missleda. Jag föreställer mig et land, der sanningens frimodighet redan länge ej varit en dygd, men en väg til lyckan, hvars vägar aldrig länge förblifva rena. Man har förlorat til och med tron på möjligheten af en karakter, som i allmänna ärender icke gör sanningen til et medel för sina afsigter, sina passioner; ty man blef från början aldrig van, at fordra renhet af hvar och en, som höjde sin röst inför folket. Sanningen, kunde man säga, har eröfrat detta land med storm. Längre må hon hafva behållit sin eröfring; men hennes välde — hvem skulle tro det? — har aldrig hunnit blifva älskadt. Hon äger tiläventyrs ej en enda kämpe, som ej hatar och förföljer hennes makt i ena ändan af statsbyggnaden, medan han förfaktar denna samma makt i en annan.

Den tid kommer, då detta land behöfver det rena nit för sanningen, som gör hennes verkliga frimodighet. Då skall det visa sig, om denna dygd bor hos många bland dess stolta patrioter, bland

dessa emotmakten djerfva talare; som prydt sig med hennes färger och högmodats af hennes anspråk och nyttjat henne at göra lycka hos folket. Då skall man kunna urskilja, om deras hemlighet är, at få en annan Ministère, och sjelfve få platser i den, eller om de älska lag och Konung och folk öfver allt; om de äro ledamöter af privilegierade caster, upreste på en betryckt och kufvad folkmassa, som släpar för det lilla antalets njutningar, eller de äro medborgare, som erkänna människans rättigheter, män, som behjerta mensklighetens nöd och veta at upoffra öfverdrifna onaturliga fördelar åt sina likars räddning; om de ens äro mäktige af så mycken sann uplysning, at de veta at underhandla med folket, när det ej längre kan tvingas, eller de välja at låta begrafva sig under statens ruiner — och lemna efter sig et slägte, som tiläventyrs ej mindre vanhelgar sanningen, ej blir i mera lugn invigt i hennes dyrkan.

Den hopplöse tror, at här är gränsen för våra utsigter, och fränkänner menskligheten dess högsta företräden blott derföre, at et visst folk, sammanfördt i statsform under stormar och skakningar, aldrig kom derhän at afkläda sig denna ensidighetens hud, denna partiernas svartsjuka, som skulle öfvergå til nationalkarakter och lemna intet annat hopp om fred än jemnvigten mellan de stridande — derföre, at, innan ännu en ren föreställning af fäderneslandets väl hunnit framkalla et rent nit för sanning, tröttheten af skakningarne framkallade en confederation af privilegier, mellan hvilka slumpen fann rätta tyngdpunkten, och bildningsprocessen stannade, utan at hafva frambragt någon organisk skapelse. Huru orättvist, at låta detta ödets verk betaga oss vårt hopp! Om det var en stor välgering af den hand, som styr jor-

dens öden, et villkor för mensklighetens fortskridande, at en sådan slumpens bildning fick för sig gå, då ännu ingen fullkomligare var möjlig; så måste detta stärka vårt hopp, i stället at försvaga det. I stället at härma, skola vi lära.

(Forts. e. a. g.).

Då det emot Fångvaktmäst. Grönberg anställde åtal, i anledning af Just. Cancellers-Embetet i denna Tidning N:o 10 intagne förordnande, andra gången förevar den 17 dennes, inlemnades följande:

Til Protokollet.

Rikets Höglofl. Ständers Justitiæ-Ombudsman har under den 22 sistl. Nov. aflåtit en skrifvelse til Advokat-Fiskals-Embetet i Höglofl. Kongl. Svea Hof-Rätt, i anledning af den *ransakning*, som förmäles hafva för sig gått uti Kongl. Hof-Rätten, öfver de i nästl. Mars månad på Helsingholmen föröfvade mord; och sedan Hr Justitiæ-Ombudsmannen funnit det vara fullständigt utredt, at Drängen Petter Andersson ensam *dertil varit baneman*, och at om hans broders, Anders Anderssons, föregifne medvetande af dessa brott eller delagtighet deri något laga bevis icke förekommit, (hvarom likväl då ännu icke fallit annan dom än Kongl. Hof-Rättens, som förklarar Anders Anderson brottslig genom dylikt medvetande); så har Hr Just. Ombudsmannen, med åberopande tillika af hvad som öfvergått desse bägge bröders föräldrar och syster samt den i deras hus vistande qvinspersonen Anna Cajsa Svensdotter, updragit åt Advokat-Fiskals-Embetet at *låta* vid behörig domstol undersökas, i åtskilliga af Hr. Just. Ombudsmannen anmärkta omständigheter, samt

at derefter emot de Embets- och Tjenstemän, *hvilka af öfverdrift eller underlåtenhet funnes hafva felat*, afgifva de påståenden om ansvar, hvartil lag och beskaffenheten föranledde.

Bland dessa anmärkta omständigheter förekommer äfven den, at Vaktmästaren på Smedjegårdshäktet J. Grönberg dittills undgått allt tiltal för det honom uppenbart vidlådande tjenstefel at, »så vidt möjligt varit, ej hafva hindrat och, med all den honom på stället tilhörande magt, förekommit den misshandling, som Torparen Anders Andersson och hans hustru blifvit tilfogad«; och Adv. Fiskals-Embetet har, uti Memorial af d. 9 sistl. Dec., inför Kongl. Hof-Rätten anmält, at särskild åtgärd i anledning häraf redan blifvit emot Vaktmästaren Grönberg vidtagen. Denna åtgärd lär, så vidt til min kunskap kommit, hafva bestått deruti, at samma Advokat-Fiskals-Embete den 6 Dec., genom dess då ingifna och särskildt tryckta Memorial, förklarar anmärkningspunkten emot Grönberg icke egentligen tilhöra Advokat-Fiskals-Embetets åtal eller Kongl. Hof-Rättens omedelbara dom, utan vara et föremål för särskild undersökning och pröfning vid vederbörlig domstol, som vore denna Högtärade Kämners-Rätt; men derjemte yttrat sig, »at som Grönbergs öfverträdelse af Tjenstepligten tillika innefattade delagtighet i nu aflidne Krono-Länsmannen Röösgrens missgerning, då Grönberg ej allenast underlåtit at hindra och afstyra det å Anders Andersson och hans hustru föröfvade grofva våld, utan ock deri tagit del; alltså och då den medbrottslige borde dömmas i samma Rätt och på en gång med hufvudmannen, men målets återförvisning, i denna del, til den Härads-Rätt, som dömt Röösgren, skulle medföra mycken kostnad och tidsutdrägt, hemställde Advokat-Fiskals-Embetet, om

icke det vore mest lämpligt, at Grönbergs berörde delagtighet, som redan vore, dels genom eget medgifvande och dels genom vittnen updagad finge, i sammanhang med det både genom underställning och besvär, hos Kongl. Hof-Rätten, anhängiga hufvudmålet, genast upptagas och Grönberg i sådant afseende hos Kongl. Hof-Rätten til svaromål inställas, då Grönberg äfven borde förklara sig öfver de under rättegången inlupne til Röösgrenska edsöresmålet hörande, men icke tilböriligen ransakade upgifter, nemligen at då Torparen Anders Andersson, efter at vara af Röösgren grufveligt slagen, återfördes i arresten, kedjan på handklofvarne blifvit fastslagen i dörrposten, så at Anders måst ligga på golfvet, utmed afträdes kärlet, samt at Pigan Anna Cajsa Svensdotter, sedan hon kom til häktet, varit i 11 dygn belagd med jernblack, den Grönberg låtit henne påsätta, med yttrande, at hon skulle behålla blacken intildess hon bekände, hvarest silfverknytet och säckarne funnos; hvilka åtgärder, beroende af Grönberg såsom Fångvaktmästare, ej kunde anses för annat än et fortsatt bemödande at pina de häktade til bekännelse.

Härvid förekommer väl således, at Advokat-Fiskals-Embetet ansett Grönbergs förhållande i tjensten tilhöra Högtärade Kämnars-Rättens undersökning och pröfning, samt at Advokat-Fiskals-Embetet bestämdt utmärkt de nu upräknade åtgärderna, såsom beroende af Grönberg, i egenskap af Fångvaktmästare; hvaraf synes följa, at just dessa åtgärder höra under Högtärade Kämnars-Rättens domsrätt. Men då Advokat-Fiskals-Embetet icke desto mindre hos Kongl. Hof-Rätten gjort anhängigt allt hvad nu nämndt är, och som ofelbart utgör all den brottslighet, hvilken emot Grönberg blifvit i fråga ställd; kan jag icke för mig utreda, huru

målet mot Vaktmästaren Grönberg må kunna underkastas annan domstol, än Kongl. Hof-Rättens pröfning, så länge Kongl. Hof-Rätten ännu icke utlåtit sig öfver Advokat-Fiskals-Embetets påstående. Jag vill härmed ingalunda säga, at Kongl. Hof-Rätten bör förmodas göra något afseende på detta påstående; men det lærer vara ostridigt, at ingen annan domstol kan deröfver utlåta sig, och at Advokat-Fiskals-Embetet äger rätt at få det samma pröfvadt, så vida det ej blifvit i laglig ordning återkalladt, derom jag saknar kännedom.

Hvad som sedermera i saken förelupit är väl i så måtto af skilljagtig natur, som Kongl. Maj:ts Just. Cancellers-Embete uti förordnandet til den nu härstädes anställde talan ansett densamma icke kunna eller höra prövas i sammanhang med sjelfva våldsmålet (målet angående Röösgrens våldsamheter); hvarföre också Just. Cancellers-Embete förklarar sig hafva för anställandet deraf ärnat afbida tiden, då Röösgrens förfarande blifvit af Kongl. Hof-Rätten bedömdt — et upsåt, hvartil jag visserligen icke begriper grunden. Men såvida Just. Cancellers-Embets omdöme, at målet ej bör prövas i sammanhang med det Röösgrenska, icke kan gälla såsom et domslut, hvilket skulle gå Kongl. Hof-Rättens pröfnings-rätt i förväg; tror jag at förhållandet härigenom icke i någon måtto förändras. Hvad som må vara af Advokat-Fiskals-Embetet feladt, måste i laglig ordning rättas; och nya olagligheter, i stället at befordra skyndsamhet, tjena endast at försätta saken i en ny vidlyftighet, hvars gräns aldrig kan beräknas förr, än de, som både drifva saken och dömma deri, ålägga sig at rakt följa lag och rättegångsordning. Ingen önskar högre än jag — och hos ingen kan denna önskan vara mindre misstänkt, — at en sak, i hvilken

jag för mensklighetens skull, måst spilla så mycken tid och kostnad, må fortskyndas, allt hvad skyndas kan; men just därför är jag nödsakad at sätta mig emot alla möjliga rättegångsfelsteg, så vidt jag kan och förstår. At rättegången nu bordt kunna, utan något hinder, fortgå, derest Advokat-Fiskals-Embete ej dragit densamma under obehörig domstol, i kraft af et overkställbart förordnande, sådant tycker jag mig klart nog begripa. Men om jag har rätt deri, så är följden endast den, at vederbörande, som vållat oredan, få ersätta de derigenom upkommande kostnader; hvarom jag således måste förbehålla mig framtida öppen talan, efter sakens blifvande beskaffenhet.

Emedlertid och under förutsättning, at det möjligtvis kan vara jag, som uti allt detta misstager mig, måste jag nu begagna de fördelar, som i hufvudsaken erbjuda sig. Jag är angelägen om Vaktmästaren Grönbergs häktande, så skyndsamt som möjligt är, hvarom jag också sista gång gjorde påstående, under förmodan, at sådant måste blifva en oundviklig följd af den kännedom, Högtärade Kämnars-Rätten funnit sig i tillfälle at redan om saken inhämta, och at anstalt härom redan långt för detta bordt vara fogad, utan hinder af tvisten om domstols behörighet. At påyrka detta, ansåg jag destomera vara i sin ordning, som, äfven i fall Högtärade Kämnars-Rätten icke funnit sig obehindrad at handlägga saken, derom jag då icke ännu hunnit stadga min öfvertygelse, såsom då först underrättad om innehållet af Just. Cancellers-Embete's förordnande, jag likväl trodde, at Högtärade Kämnars-Rätten, i sådant fall, ägde öppet at, efter hvad i saken förekommit, hos vederbörande derom göra anmälan, så at häktningen kunnat på detta sätt för sig gå.

Til grund för det påstående, jag i

sådant afseende framställde, trodde jag kunna återopas: at under ransakningen med Röösgren blifvit bevisadt, det Grönberg varit tilstådes, då piskningen til bekännelse verkställdes å Torparen Anders Andersson och dess hustru; och at Grönberg sjelf erkänt, det han med en läderkarbas, i lika ändamål, gifvit Petter Andersson flera slag, hvarvid Grönberg, lika med Petter, upgaf at Hr Lands-Sekreteraren v. Sydow jemte flere personer tilstådes varit. Den grofva brottslighet, hvarom Grönberg således är öfvertygad medförer ovillkorligen et så svårt straff, nemligen et års fängelse och 66 Rdr 32 sk. böter, at Grönbergs vistande på fri fot och fortfarande med tjenstgöring såsom Fångvaktmästare strider uppenbarligen mot lag och allmän säkerhet, samt ej kan undgå at väcka den svåraste förgelse.

Det kunde därför ej annat än högeligen förundra mig, at den tillförordnade åklagaren icke understödde mitt påstående; och det skäl han härtil nyttjade, är så märkvärdigt, at jag ej bör dröja at högtidligen betyga, huru oändligt olika jag betraktar saken. Han kallade den af Grönberg erkända våldsamheten en *husaga*, och trodde den, såsom sådan, ej kunna ådraga Grönberg något häkte. Jag är nyfiken at veta, hvad Hr Åklagaren skall komma at lägga Grönberg til last och som icke får namn af *husaga*, derest piskning med en grof karbas, i afsigt at pina til bekännelse, skall beläggas med detta namn; och jag är ej mindre nyfiken at läna den rättighet, som Fångvaktare äga at betrakta sig såsom fångarnes husbönder och Kronans fängelse såsom sitt hus, der det tilkommer dem at utdela *husaga*.

Jag förnyar därför, i de afseenden och under de villkor jag redan nämnt, min anhållan, at Vaktmästaren Grönberg må genast befordras til arrestering; äfvensom jag måste utbedja mig at skyndsamt

få lösa utdrag af protokollerna, för at hos Just. Cancellers-Embete kunna lemna under rättelse om förloppet, och dels göra nödig hemställan, huruvida den tillförordnade Åklagarens redan ådagalagde sätt at betrakta saken må göra honom berättigad at dermed vidare förfara, dels också i afseende på det hos Höglöfl. Kongl. Hof-Rätten anhängiga åtal emot Hr Landsh. m. m. Friherre Edelcreutz samt Hr Lands-Sekreteraren von Sydow, för deras Embets-åtgärder uti förevarande mål, meddela kunskap om hvad så väl Grönberg, som Petter Andersson, emot bemålde Hr Lands-Sekreterare uppgifvit, angående hans närvaro vid den ena af de öfverklagade bastonaderne. Stockholm d. 17 Febr. 1820.

M. F. Leijonmarck.

Häröfver meddelades af Kämnars-Rätten ej annat beslut, än at Rätten ville efter ransakningens fullbordande yttra sig angående den påstådda arresteringen. Et vittne hade emellertid nu ytterligare intygat, at både Grönberg och Hr Lands-Sekreteraren von Sydow varit närvarande vid et piskning-tillfälle.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Inga säkra uppgifter, inga nyheter af synnerlig vikt. Sakerna synas stå på samma punkt; några facta bevisa dock, at insurrectionen icke måtte vara af så ringa betydhet, som man bemödat sig at föreställa den. Insurgenterna innehafva ön Leon, och befästa denna, sedan sista kriget, för sin fasthet namnkunniga position; jemte flere punkter omkring Cadiz. De uproriskas antal uppgifves i Madridska Tidningar nu til 3000, i stället för 2000, hvartil de förr uppgåvos. Directa bref från Cadiz uppgifva dem til 7 å 5,000. Cadiz har icke öfvergått, men skall vara lika strängt belägradt, som under kriget. Quiroga anförer Insurgenterna på Leon. Freyre, som står i Sevilla, synes hafva hemliga ordres at först använda väpnade medel. Han har sjöledes sändt förstärkning

til Cadiz. Insurgenterna hafva, vid Caraccas intagande, bemäktigat sig några krigsfartyg och äga således ett slags sjömagt. Cortadura lär icke komma i deras våld, såsom ryktet förmält. En läkning skall vid Leon verkligen hafva förefallit, då Öfverste Riego utan möda och utan ett skott tilbared en troupe Cavaleri. Han tiltalade därpå folket med mycken värma, om nödvändigheten af en constitution och om fördelarna af en representativ författning. I allmänhet tyckas insurgenterna icke drifna af någon våldsamt anda eller af hat mot Konungen, utan endast af begär at vinna en reform i styrelsen. — Freyre synes ej vilja agera förr än han bragt sina troppar til mer än 20,000 man, hvilket ej förräder någon öfvertygelse om Insurgenternas obetydlighet. Också skola de, enligt bref från Cadiz, synas icke vara så i anseende til den landsträcka de besatt, och vänta Freyre med lugn, under det de, i öfverflöd försedde med vapen och ammunition, makligt förtära expeditions-arméns, med mycken kostnad samlade, förråd på proviant. I Cadiz är tropparnas sold fördubblad, folksamlingar af mer än 6 personer förbjudna, men spektakel tillåtna, för at skingra upmärksamheten. De på knutarna upslagna proclamationer vågar dock knappast någon läsa. Odonnell har sitt högquartier i Alcala de los Garules och förhåller sig äfven stilla, medan hans styrka skall inskränka sig til 600 man, sedan Regementet America, på hvilket han räknat, gått öfver til Insurgenterna och besatt ön Tarifa. En afdelning af insurgenterna såges gå mot Sevilla. — Bref från Madrid af d. 20 och 25 Jan. berätta, at Konungen är sjuk, at derstädes herrskade den största fruktan och oro, och at flere betydande personer blifvit arresterade. — Bref från Cadiz af d. 18 Jan. berätta, at Insurgenterna antagit namn af Constitutionela arméen jemte en nationallagga; at deras högquartier är S. Fernando; at de i en proclamation, som kringlöper i Andalusien, yrka Cortes; och at de återställa alla af Fransmännen på Leon anlagda batterier. — En Morillos Adjutant går om bord i Bilbao, för at underrätta sin General, det han ej har någon hjälp at vänta. Omöjligt blir således för M. at längre hålla sig.

America. I Buenos Ayres har et nytt system inträdd med den nya regeringen. Det påstås at Pueyredon velat at Republiken göra en monarki och tillbjuda Brasilianska hofvet kronan. Den nya Directorn, Josef Rondeau, är deremot en deciderad republikan. Någre, som under Pueyredon blifvit landförfviste, hafva nu blifvit återkallade. — Bolivar har med lysande framgång trängt sig igenom från Nya Grenada til Apure och och förent

sig med Paez. Morillo gör allt hvad en erfaren och tapper härförare kan, men Bolivars och Paez's föenade krafter äro honom vida öfverlägsne och 4000 Engelsmän strida under deras fanor. Hvad som blifvit utspridt om Engelsmännens dåliga behandling och deras missnöje, är ogrundadt. Tvertom beräkna de at inom 5 år hafva gjort sig fortune. — Independenterna skola hafva intagit Maracaibo. — 150 Engelsmän, resten af de under Mac Gregor förolyckade, hafva blifvit skjutne på Vice Konungen Samanas befallning, ehuru Bolivar föreslagit deras utvexling. — Det vänligaste förhållande skall äga rum mellan Buenos Ayres och Portugisiska styrelsen i Montevideo. Artigas är deremot föremål för bägges hat och kommer säkert at från Buenas Ayres erhålla et fiendtligt besök, för at hämnas hans oförskämda röfverier på republikens område.

England. Enligt bref från Dublin, skola 500 Ridkonnen i Grefskapet Galvay hafva gripit til vapen. — Herr Hobhouse skulle den 5 Febr. uttrada för Kingsbench-Domstolen, hvarest frågan om lagligheten af hans häktande på befallning af Underhusets Talare skulle behandlas.

Nederland. Vattentlödet är i fallande; det har varit högre än vid öfversvämningen år 1809, och endast några tum lägre än vid den år 1740.

Tyskland. Under den 30 Dec. förledet år förbjöd Konungen i Preussen Nederländska samt i England och Frankrike på Tyska språket utkommande Tidningars införande i Preussen eller transport derigenom; nu har i Preussen en Censurförordning utkommit, enligt hvilken inga utom Tyska Förbunds-Staterna på Tyska tryckta skrifter kunna försäljas utan Öfver-Censur-Embets uttryckliga tillåtelse.

Frankrike. I Dep. Kammaren har en petition blifvit gjord, at Kammaren skulle hos Hans Maj:t anhålla, at de gamla Emigranterne vänligen skulle upmanas at gå in på försäljandet af deras gods, för at dymedelst betaga Factionerna deras ifrån detta ämne hämtade pretext til orolighet och missnöje. — En Rojalist har yrkat bestämmandet af svårt straff för hvarje skriftligt angrepp emot Chartan och i synnerhet emot den artikel, som anbefaller förgätenhet af alla under revolution yttrade tänkesätt. — Det är verkligt, at nya underhandlingar från Ministérens sida ägt rum med den del af Deputerade Kammaren, som är känd

under namnet Réunion Terneaux. Hrr Courvoisier, Beugnot, Becquey och några andra upges såsom de, hvilka verkat på Hr Decazes. Då den na Réunion Terneaux sedan den nuvarande Sessions början står i nära förbindelse med den så kallade Réunion Lafite (den egentliga venstra sidan), så är det naturligt, at underhandlingen med Terneauska Föreningen utsträckt sig til hela venstra sidan. Efter många conferenser skall den största svårigheten vara häfven, i det Hr Decazes lofvat upgifva alla de tilämnade ändringarne i Chartan, och inskränkt sig blott til några modificationer och tillägg i Vallagen. — De Doctrinäras parti har på det sättet blifvit upplöst, at tre förenat sig med Ministären och tre med de Liberala. Deras Journal, Courieren, har antagit den sednare färgen, sedan den förändrat Redaktör, hvilken nu är den talangfulla Deputeraden Kératry. — Hertigen af Vicenza har för sin rykbara Tidnings-artikel, rörande Rbengränsen, blifvit dragen för Domstol. — Den i Februari har hemlig Conselj hållits hos Presidenten i Ministeren; såsom en följd deraf skulle den nya Vallagen, som skall vara författad mer i Ultras sinne, den 4:de föredragas. — Efter omnämnde Conselj skall Hr Decazes hållit en annan med idel Ultras. — I det hemliga Utskottet har Hr Manuel föredragit sin motion angående Jury, och la Fayette sin rörande nationalgardet. — De nya petitionerna för Chartan och Vallagen hafva 40,457 underskrifter.

Rättelse.

I N:o 14, pag. 108, andra spalten, 17 raden står *huden*: läs: *huden*.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen är öppen endast til slutet af innevarande månad.

STOCKHOLMS COURIER.

Thorsdagen den 24 Februari.

Sine ira, studio et metu.

Politiska Beträktelser af en olärd.

(Slut från föregående N:r)

Skulle väl fördommarnes och skråtvångets bojor i det land, jag omtalat, hafva förmått at motstå sanningens röst, om hon anfallit dem allvarligt, och anfallit dem från höjden af sin värdighet? Hafva de ej at tacka hennes kämpars ensidighet, hennes vildsinta form, hennes förnedring, för det de lyckats at förblanda henne med de lägsta afsigter och förlama hennes kraft? Och hvarifrån denna så länge bibehållna form, denna ensidighet, denna förnedring, om de ej vore fortplantade från den tid, då hela systemet tog sin danning under blodiga brytningar och alla sinnens raseri? Hvarifrån, hos et starkt och storsint folk, denna föräldring, som hindrat en så hög odling at bära frukt, om ej från en föräldring, en förhärdelse i sjelfva uplysningens skick, om ej från denna passionernas underhållna öfning äfven hos dem, på hvilka folket fäster sina blickar och sina förhoppningar? Ty hvarthän skall den uplysning leda, som föddes och upvexste och sade sig fulländad utan at hafva för folkets politiska upfostran, oakad all sin frihet, gjort mer än bibragt folket den kunska- pen, at hvem som håller statsrodret, är en förtryckare, mot hvilken de förtrycktas talare må rikta sina anfall, til dess

de sjelfva, när lyckans hjul vänder sig, komma up och börja förtrycka, och någon annan åtager sig det olyckliga folkets sak?

Uplysningen, i privilegiernas händer, skall öfverallt framställa samma skadespel. Ja, men hon ägde ju alltid sjelf makt at slita sig ur deras händer — frågan är, hvarföre hon icke gjorde det. Denna fråga är det, som jag förelagt mig. Hvad jag deröfver förmått tänka, har bragt mig til den önskan: må en opposition af den art, jag beskrifvit, aldrig sätta Sveriges frihet i väda. Om sanningens fackla skall hädanefter brinna klarare än hittils, och sprida sitt sken til hela det antal af medborgare, hvars önskingar, styrda af ljuset och klart fattade af alla, äro allt motstånd öfverlägsna; må då den gode ande, som alltid vakat öfver Sveriges öden, tillåta, såsom han synes lofva, at offentliga upmärksamheten på folkets angelägenheter utbildar sig i lugn — och det skall blifva Svenskarnes lott at gifva et efterdöme, som hittils ej varit nationerna förunnadt. Friheten skall upstiga, ren från denna hätska råhet, som fäster sig vid henne i dess första steg, när hon börjar sin bana under revolutionernas fador. Om vårt egna lyckliga öde är at redan äga et fritt förnuftsbruk, som ej kostat blod och skräckscener; om, i förhållande til denna lycka, vi hafva at kämpa med mindre för-

derf, mindre Aristokrati, mindre hierarkisk fanatism, mindre vidskeplig folkstro, mindre djerft hat mot de allmänna rättigheterna, mindre af alla dessa folkslagens plågoris, än i de länder, der de nu samfäldt synas upbjuda sina sista krafter at segra eller oåterkalleligen gå under; hvarföre skulle vi ej få hoppas äfven det företrädet, at hos oss ljusets glans öfverallt sprider sig så ren, at den öfverallt bjuder vördnad? Må alla dess tjenare begripa, hvad oberäkneligt förderf de stifta, när denna vördnad genom deras förvalande spilles — och sanningens renhet skall blifva helig för dem, hvilkas hjertan äro rena. Och skränet från orena läppar — smädelsen nedifrån, och smädelsen upifrån — skall ej förmå at nedsätta sanningen til jemnlighet med sig, skall ej våga at uphäfva sig öfver henne, så länge hon finner organer, mäktige at afhålla sig från all förblandning med beggedera.

Tankar om Handel och Fabriker.

Stater hafva i nästan alla tider funnits, som, utan andra naturförmåner än läget, upstigit til magt och rikedom, endast derigenom at de varit underhandlare mellan andra folk och förflyttat det enas natur- och konstalster til det andra. Därföre har man allmänt fallit på den tankan, at handel vore den säkraste, kanske enda källan til rikedom, och de flesta regeringar hafva försökt at af sina stater bilda handels-stater. Om det verkligen förhåller sig så, at alla stater böra, eller kunna vara handlande, är derföre en vigtig fråga.

Det första axiom, som vid denna frågas lösning förekommer, är at om *alla* stater blifva handlande, (i den mening, som ordet tages, då man nämner hand-

lande stater) så blir *ingen* stat handlande. Men som ingen tänker på staterna i allmänhet, utan hvar och en på en enskild stats fördel, så förfaller all den slutsats, som af nämnde axiom kunde dragas; och den stora frågan blifver blott, huru hvar och en, utan afssende på det hela, kan sticka ut den andra, kan leda til sig den rika källan och sedermera lemna åt tiden och lyckan, hvem som skall vinna, eller om någon skall vinna på den stora vädjobanan.

Den, som til slut vinner, hvad vinner han? detta är en ytterst vigtig fråga, och dess lösning vore vidlyftig. Säkraste svaret hämtas ur historien, och lyder så: penningar och skenbart välstånd til en tid. Svaret är längre; men man vill upskjuta fortsättningen.

Skall då ingen handel, ingen handlande nation finnas? Har icke bildningen fått sin väckelse af handeln? — Jo.

Så länge et folk ännu icke dragit all möjlig fördel af landet, der det bor; så länge folkmängden ännu är så liten, at den icke tränges om jorden, utan lemnar obebodda men beboeliga sträckor emellan sig; så länge är detta folks handel icke naturlig. Skulle nu dertil inträffa, at det bor i en vrå af verlden, som aldrig kan blifva beqväm nederlagsplats emellan två eller flera folk; så försöker man förgäfves at tvinga naturen. Den säkra följden är den, som alltid visar sig vid dylika försök: de naturliga fördelarne förstöras, och de, som konsten skulle frambringa såsom ersättning, kunna aldrig få tast fot.

Til handlande passar åter den nation, som bebor et land, beläget mellan andra ej handlande nationers och til sin vidd otillräckligt eller til sin natur oförmöget at nära alla sina invånare. Hvad naturen bjuder, sker utan konstens bemödande;

et sådant folk, såvida det icke utflyttar, faller ovillkorligt på handel.

Alla helt och hållet handlande stater hafva merändels varit små, oftast en enda stad, såsom Tyrus, Venedig, Genua, Hamburg. Dessas tid är dock nästan förbi, dels genom de större staternas inkräktninglystnad, dels genom det bemödande, som äfven de största och genom egna naturförmåner mäktigaste stater visat at vilja blifva handlande. Den rike kan offra mycket, för at, äfven med egen förlust, räffa med den fattige och förstöra hans näring.

Blifver en stor stat af sitt lands läge och beskaffenhet kallad til handel, så blifver den tillika manufacturist. Den har mera folk, än som fordras at blott flytta andra länders producter, och finner sin räkning vid at under vägen äfven förädla dem. Til at lägga sig på manufacturer måste emedertid en stat äga lika orsaker som til handel: öfverbefolkning och för litet eller för dålig jord.

Men ej blott en orsak til handel, utan ock et villkor därför, är *läget*. Venedig, Genua, och i allmänhet de Nord-Italienska handels-staterna under medeltiden lågo midt emellan Levanten och Egypten å ena, samt Europa å andra sidan, d. v. s. emellan den tidens specerimagasiner (vägen omkring Africa var ännu obekant) och länder, som förbrukade dessa varor. Portugiserne gingo omkring Cap — och straxt föllo de Italienska handels-staterna. Men hvarföre? Fördärfvade då Portugiserne deras hamnar? Borttogo de deras skepp? stängde de hela oceanen, hela vägen til Ostindien? Fingo de monopolium der? Ingalunda. Hade Portugal större kapitaler, skickligare, tiltagsnare köpmän, flera och mera ölvade matrosar, flera skepp? Tvärtom. Och ändock gick Venedigs stora handel under, oaktadt alla dess utom-

ordentliga ansträngningar, oaktadt dess, såsom grundlöshet afskydda, underhandlingar och förbund med de Mohammedanska Furstarna til de christnas förstörande i Ostindien. Hvad var det då, som upreste det obetydliga Portugal på de rika Lombardernas ruiner? Ingenting annat än läget.

Så snart vägen omkring Africa var öpnad, låg Portugal, och icke Venedig, emellan Europa och specerimagasinerna. Afvägen från Gibraltars sund til Adriatiska hafvet synes väl så obetydlig, at den ej för handels-veteranerna i Venedig bordt göra omöjligt at ännu mäta sig med Portugiserna, som, i jemnförelse med dem, voro nylärningar. Men den lilla skilnaden i läge uträttade ändock så mycket, at ingen Venetian med fördel kunde segla til Ostindien. Det försöktes knappast. Ej eller kunde de arbeta mot naturen, såsom i andra länder skett; ty handelns intresse var et med statens; allt var köpman, och köpmannen icke et afsöndradt stånd, som kunde vinna på sina medborgares bekostnad. På utländningen skulle han vinna; eller och afsäga sig anspråket på vinst. — Venedig och dess systrar föllo då från världshandeln til handlande af andra rangen, för södra Tyskland; och denna rang hafva de behållit til nära våra dagar, ty *dertil* hade de ännu läget.

Så snart odlingen och behof af varubyte utvidgades i nordliga länderna, var medelpunkten för Indiska handeln ej mer Portugal, utan äfven den måste flytta sig mera mot norr. Holland och England blefvo mästare öfver sjön och handeln; och det med ännu en fördel, som Portugal ej ägt: de voro eller blefvo fabrikanter. De nedtryckte sjelfva det mäktiga Hanseförbundet, hvars handel aldrig sträckt sig långt mot söder och (i fråga om den stora världshandeln) endast drif-